

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: 1 Samuël 8, 6 - 9
Ochtenddienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Lied 20 : 1 en 2**
4. **Lezing van de wet**
5. **Zingen : Psalm 103 : 1 en 3**
6. **Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
7. **Schriftlezing : Deuteronomium 17 : 14 – 20 en 1 Samuël 8 : 1 - 18**
8. **Zingen : Psalm 145 : 1 en 4 (vertrouwen uitzingen in onze God en Koning)**
9. **Tekst : 1 Samuël 8 : 6 - 9**
10. **Zingen : Gezang 100 : 4 en 6**
11. **Dankzegging en voorbede**
12. **Dienst van de offergaven**
13. **Slotzang : Psalm 95 : 2 en 3**
14. **Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

[Wat zou je?] Jongens en meisjes, hoe zouden jullie het vinden als je later vader of moeder bent, en één van je kinderen zou vragen of hij voortaan bij een broer van je zou mogen wonen? Als een van onze jongens met zo'n verzoek zou komen, dan zou ik dat wel heel pijnlijk vinden. De kans is groot dat is me aan de ene kant verdrietig en aan de andere kant boos zou voelen. Verdrietig, omdat dat kind blijkbaar thuis niet erg gelukkig is. En ergens zou ik ook wel iets wat boosheid voelen, omdat hij niet eerder is komen praten en nu plotseling wil verhuizen. En ik zou me waarschijnlijk ook wel afvragen waar we dat aan verdiend hebben. Al is dat hopelijk niet het eerste gevoel dat in me opkomt. Maar zie ik allereerst de moeite van mijn kind.

Nu is het onder mensen nog wel voor te stellen dat zoiets gebeurt. Want ouders zorgen niet altijd goed voor hun kinderen. Maar bij God ligt dat natuurlijk heel anders. Zou de Here niet goed voor zijn volk zorgen? Toch is blijkbaar wel de klacht van Israël. Want het vraagt Samuël om een koning te benoemen. Want Israël wil een koning hebben zoals de andere volken die ook hebben. En hierover gaat de preek van vanmorgen. Ik bedien u Gods Woord onder het volgende thema:

[Thema & verdeling] Het volk Israël verlangt van Samuël een koning.

We letten

- 1. op de aanleiding voor dit verzoek**
- 2. op de reactie van Samuël op dit verzoek**
- 3. op de reactie van de Here op dit verzoek.**

We zullen dus eerst letten op de aanleiding van het verzoek van het volk Israël om een koning. De wijze waarop Israël werd geregeerd in de dagen van Samuël is voor ons moeilijk voor te stellen. **[Israël had]** Want ze hadden geen regering zoals wij. Ze hadden zelfs geen koning of andere vorst. Wat heel erg ongebruikelijk was in die tijd. In Europa is het gebruikelijk dat een land geregeerd wordt door een volksvertegenwoordiging. Door mensen die gekozen zijn door de bevolking van het land. Een zogenaamde democratie. Vroeger had je vaak koningen die het land regeerden. Het koningschap ging in principe van vader op zoon. Maar het gebeurde ook geregeld dat een koning van zijn troon werd gestoten en een ander zijn plaats innam. Maar de situatie in het Israël uit onze tekst was anders. Want Israël werd geregeerd door rechters. Deze rechters werden

door de Here geroepen. Denken we bijvoorbeeld maar aan Gideon of aan Simson. En deze rechters voerden het leger van Israël aan. De regering van het land lag bij priesters en profeten en de dorpen werden door de oudsten bestuurd. Zo had Samuël de leiding over Israël. Een taak waar de Here hem zelf toe had geroepen. Samuël was het instrument in de hand van God om zijn volk mee te regeren.

[Israël theocratie] In Israël was er dus geen onderscheid tussen kerk en staat. Zoals dat in ons land wel is. Trouwens niet alleen in ons land. Dit is zo in veel westerse landen. Al is het in weinig land zo sterk gescheiden als bij ons. Kerken hebben in ons land geen wereldlijke macht. De kerk van Rome zou dat nog wel graag willen, maar de protestantse kerken willen dat ook niet. De kerk heeft zijn eigen plek in de wereld en dat is een geestelijke plek. Als de kerk wereldlijke macht naar zich toe gaat trekken, dan is dat bijna altijd heel slecht voor de geloofwaardigheid van de blijde boodschap van Jezus Christus. Maar in Israël was dat allemaal anders. Dat was geen monarchie met een koningshuis. Geen republiek met een president. Geen democratie met een volksvertegenwoordiging. Het was een theocratie. God regeert het land door dienaren die Hij zelf gekozen en aangesteld heeft.

[Problemen op komst] Maar de oudsten van Israël zagen een probleem opkomen. Want Samuël was oud geworden. Hij zou niet zo heel lang meer in hun midden zijn. En zijn zonen Joël en Abia die vanuit Berseba een deel van het land bestuurden gingen niet in de voetsporen van hun vader. Ze waren corrupt. Ze waren niet geïnteresseerd in recht en in de bescherming van de zwakken. Ze waren vooral uit op winst voor zichzelf. Ze namen steekpenningen aan en verdraaiden het recht. Wie het meest betaalde werd in het gelijk gesteld. Als zij straks het land moesten gaan regeren dan zag het er slecht uit. En dat was natuurlijk ook zo. Daarom is het heel begrijpelijk dat ze hier zorgen over hadden en er met Samuël over wilden spreken. Zo waren ze op reis gegaan naar Ram, naar Samuël en ze zeiden: ‘U bent oude geworden en uw zonen volgen uw voorbeeld niet na.’ Dat was de aanleiding om Samuël te vragen een koning te benoemen. Dat in de eerste plaats.

In de tweede plaats zullen we zien wat de reactie van Samuël was op het verzoek van het volk Israël een koning te benoemen. Samuël vond dit verzoek van de oudsten om de benoeming van een koning ontoelaatbaar. **[Samuël afgewezen]** Waarom hij dit ontoelaatbaar vond, wordt niet met zoveel woorden verteld. Maar uit de reactie van de

Here aan het einde van vers 7 en vers 8 is duidelijk dat Samuël er een persoonlijke afwijzing in heeft gehoord. Want de Here zegt: 'Jou verwerpen ze niet. Ze verwerpen juist mij.' En in vers 8 : 'Ze hebben mij de rug toegekeerd en andere goden gediend, en zo vergaat het nu ook jou.'

Welk mens zal dat Samuël kwalijk nemen? Dat hij in dit verzoek een persoonlijke afwijzing heeft gehoord. Hoe gauw voelen wij ons niet aangevallen? Hoe gauw denken wij niet dat iets persoonlijk tegen ons gericht is? Terwijl dat lang niet altijd zo hoeft te zijn. Hier was het ook geen persoonlijke afwijzing van Samuël zelf. De zorg van het volk betrof de zonen van Samuël. Ze hadden er geen vertrouwen in dat die straks het land goed zouden regeren. Natuurlijk zal Samuël daar als vader mee geworsteld hebben. Mogelijk had hij zelf ook kritiek op zijn zonen, maar als anderen met hun kritiek op je kinderen bij je komen, dan raakt je dat natuurlijk wel. Hij had ook zelf zijn zonen benoemd. En mogelijk heeft hij veel onmacht gevoeld bij het gedrag van zijn zonen. Misschien had hij ze al diverse malen aangesproken en wilden ze niet naar hem luisteren. Of hij had ze niet aangesproken omdat hij wist dat ze toch niet naar hem luisterden. Ze wisten natuurlijk heel goed dat hun vader hun gedrag afwees. Toch had ze dat niet doen besluiten zich anders te gedragen. En als anderen je dan aanspreken op het gedrag van je kinderen dan voel je die onmacht nog sterker en gaat een mens meestal nog meer in de verdediging. En ervaart hij de kritiek veel persoonlijker.

[Is een koning?] Hoe het ook zij, Samuël is allesbehalve blij met het verzoek van de oudsten en is dan ook niet van plan dit verzoek in te willigen. Want los van de kritiek die de oudsten op zijn zoons hebben, is er natuurlijk een heel ander punt in het geding. Er is natuurlijk best een probleem met ze, maar wat zo schokkend is, is de oplossing die ze bedacht hebben. Ze vragen om een koning. Ze hebben dus de verwachting dat ze het onder een eigen koning beter zullen krijgen dan onder de leiding van Samuël en zijn zonen. Ze zoeken hun toevlucht dus niet bij God, maar bij mensen. Dat ze om een koning vroegen, dat is nog niet het grootste probleem. De Here had in Deuteronomium 17 al regelingen getroffen voor een koning. Waar die koning aan zou moeten voldoen. Dus Israël mocht best een koning hebben, maar niet om deze reden.

[Als een echte dienstknecht] Wat mooi is aan Samuël is dat hij zich een dienstknecht van de Here weten. Dat je dienstknecht van de Here bent, betekent niet dat je er alleen maar bent om te dienen. Als je dienstknecht van de Here bent betekent dat ook dat je

altijd bij de Here terecht kunt als je problemen tegen komt in je werk. De Here stuurt je niet alleen op pad. De Here gaat met je mee op pad. Om je te helpen en te ondersteunen. Voor iedere ambtsdrager is het heel belangrijk dat goed te beseffen. Kon je moeiten tegen in je ambtswerk, weet je niet hoe je bij een probleem verder moet, bidt tot je Zender. Vraag Hem om raad, wijsheid, zegen en uitkomst. Overigens geldt dat niet alleen voor ambtsdragers in het bijzonder ambt, maar feitelijk geldt het voor ons allemaal. Want allemaal hebben we het ambt van de gelovigen. We zijn met Christus gezalfd om profeten, priesters en koningen te zijn. Samuël was daar goed van doordrongen. Want dit verzoek van de oudsten dat hem zo pijnlijk treft, bewaart hij maar niet voor zichzelf. Hij brengt het bij de Here en vraagt wat de Here wil dat hij zal doen. En dat brengt ons bij het derde punt.

In de derde plaats zullen we zien wat de reactie van de Here was op het verzoek van het volk Israël een koning te benoemen. [De Here voelt] Uit de reactie van de Here blijkt dat Hij ook grote moeite heeft met dit verzoek. Want Hij ziet in dit verzoek een verwerping van Hem als hun koning. God ziet zich dus als de koning van Israël. Hij regeert het volk. Hij beschermt het volk. Hij vecht voor zijn volk. Wat een goede koning voor zijn volk doet, doet de Here. Maar de oudsten van Israël hebben blijkbaar meer vertrouwen in een koning van vlees en bloed. Een zondig mens als zichzelf. Een zondig mens als de zonen van Samuël. Want waarom zou een koning niet corrupt zijn? Hij heeft nog meer redenen om corrupt te zijn. Want hij heeft de steun nodig van de rijken en de machtigen in het land. Verder zal een koning een hofhouding moeten onderhouden. Een koning zal in de eerste plaats voor zichzelf zorgen. Hij zal hun beste akkers, wijngaarden en olijfgaarden afpakken. Hun beste slaven en slavinnen. Hun zonen en dochters. En dat dit geen loze waarschuwing van de Here is, zal ook blijken, want zelfs onder de goede en wijze koning Salomo was het niet eenvoudig om te leven. Want als Salomo overleden is vraagt het volk om verlichting van de belastingen en de lasten. Maar toch wil het volk een koning. Net als de volken om hen heen.

[Israël verwacht] Deze vraag om een koning is dus een vorm van afgodendienst. Zij vertrouwen voor hun leven, hun bescherming niet op de Here, maar op mensen. Op koningen van vlees en bloed. Een verschrikkelijke belediging voor de Here die altijd zo trouw en liefdevol voor zijn volk heeft gezorgd. Niet dat het nooit heeft geleden. Niet dat het nooit oorlogen heeft gekend. Niet dat vreemde volken niet het land zijn binnen

gevallen. Maar dat was niet het gevolg van trouweloosheid van de Here, maar vanwege de afval van het volk. En als het volk Hem dan weer aan ging roepen dan zorgde de Here altijd weer voor redding. Dan liet Hij een rechter of richter opstaan in hun midden en dan mochten ze onder de hand van de Here hun vijanden verslaan. Maar ondanks dat vragen ze toch om een koning van vlees en bloed. Vandaar dat de Here ook kan zeggen, dat het zo altijd is gegaan, vanaf de dag dat Hij hen uit Egypte heeft geleid tot nu toe. Het is een klap in het gezicht van God.

[Toch zijn zin] En wat gaat de Here nu doen, jongens en meisjes? Als jij je vader en moeder had gevraagd om je voortaan bij een oom of tante zouden mogen leven. Terwijl ze altijd heel goed voor je hebben gezorgd. Zouden je vader en moeder je dan je zin geven? Ik denk het niet hè? Ze zouden verdrietig zijn en als je door bleef zeuren, zou je misschien straf krijgen. En eigenlijk kun je wel zeggen dat Israël aan het zeuren is, want ze zoeken hun geluk altijd ergens dan bij de Here. Maar straft de Here het volk? Nee, niet echt, zou je kunnen zeggen. Want de Here geeft het volk zijn zin. Het volk krijgt zijn koning. Maar wat het volk niet door heeft, is dat het daarmee eigenlijk straf krijgt van God. Want die koning gaat hun leven niet beter maken, maar gaat hun leven zwaarder maken. Die koningen gaan een hoop ellende brengen.

Wat de Here doet, doen ouders ook wel eens. Als een kind niet wil luisteren en perse iets wil waarvan je als ouder al weet dat het verdriet gaat brengen, dan geef je je kind soms toch maar zijn zin. Als het niet wil luisteren, dan moet het het zelf ervaren. Als je niet wil luisteren en niet wil leren van de fouten van anderen, dan mag je ze zelf gaan overdoen. En zo is het ook met Israël gegaan. Ondanks het feit dat de Here bij monde van Samuël het volk getekend heeft wat er allemaal zal gebeuren als ze hun koning krijgen. Wie niet luisteren wil, moet voelen. De Here hoeft het volk niet zelf te straffen. De koning die ze zo graag willen, zal ze straffen.

[Tevens wekt] Maar toch is dat niet de enige reden waarom de Here de wens van het volk inwilligt. Want God kijkt verder. Want de zondige en soms ronduit slechte koningen waar ze mee te maken zullen krijgen, zullen het verlangen oproepen maar een goede koning. Het verlangen naar een koning die zijn ambt werkelijk met liefde en trouw vervult. Een koning die zijn macht niet misbruikt. Een koning die het recht niet verdraait. Een koning die geen steekpenningen aanneemt. Een koning die de wetten van God liefheeft. Een koning die geen verbonden sluit, waarvoor God zijn volk later zal

straffen. De zondige koningen zullen het verlangen laten groeien naar de komst van de Messias. Een Messias vaak getekend wordt in het beeld van een koning. Zoals bijvoorbeeld in de lofzang van Zacharias. Waar hij spreekt over de Messias als een reddende kracht, die het volk bevrijdt van zijn vijanden. Zo wekt de Here door zondige koningen het verlangen naar de grote Koning Jezus Christus. Zoals God door ons te laten leven op deze aarde. Een aarde waar veel mooie dingen zijn, maar waar ook zoveel verdriet, pijn en onrecht is. En door die pijn en dat onrecht groeit ook bij ons het verlangen naar een nieuwe aarde. Een aarde van vrede en recht. Een aarde zonder machthebbers die hun hoge positie misbruiken. Een aarde waar God alles regeert en waar allen zich aan zijn leiding en zorg onderwerpen. En dat verlangen zal niet on vervuld blijven. Want ooit komt onze Koning Jezus Christus terug en dan zal zichtbaar worden, wat op dit moment vaak nog verborgen is. Namelijk dat Hij alle dingen regeert en alles in zijn hand is.

Amen